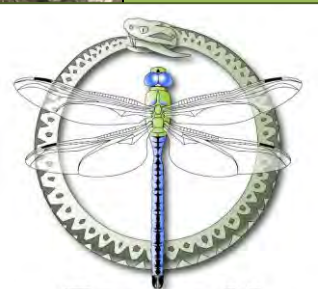

2013

Ecologische beoordeling

Verkeersbewegingen door bos Eysingastate

FaunaX
Faunistisch Onderzoek & Advies

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Badweg 40 B

8401 BL Gorredijk

0513-435024

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Ecologische beoordeling Verkeersbewegingen door bos Eysingastate

*Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van
de Flora- en faunawet*

Gorredijk, maart 2013

In opdracht van:
Entergraven

Contactpersoon:
Dhr. H. Tadema

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Veldwerk:
Mw. W. de Boer

Rapportage:
Mw. W. de Boer

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Ligging en karakteristiek.....	1
1.3	Opzet.....	2
2.	ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING	3
2.1	Natuurbeschermingswet	3
2.2	Ecologische hoofdstructuur	3
3.	RESULTATEN QUICKSCAN FLORA- EN FAUNAWET	5
3.1	Flora	5
3.2	Fauna.....	5
3.2.1	Vogels	5
3.2.2	Zoogdieren	6
3.2.3	Amfibieën.....	7
3.2.4	Reptielen.....	8
3.2.5	Vissen.....	8
3.2.6	Ongewervelden	8
4.	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	9
4.1	Overzicht beschermde soorten.....	9
4.2	Conclusies en aanbevelingen	9
5.	BRONNEN EN LITERATUUR.....	11
6.	BIJLAGE I DE FLORA- EN FAUNAWET	12
6.1	Algemene zorgplicht.....	12
6.2	Verbodsbepalingen	12
6.3	Omgaan met beschermde soorten	12
6.4	Vogels.....	13
6.5	Zorgvuldig handelen.....	13

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

In verband met een uitbreiding in het recreatiepark Eysingastate ten noorden van Sint Nicolaasga is een aantal aanpassingen gepland. Hieronder valt het licht opwaarderen van een route voor auto's door een bosgebied. De route bestaat reeds en is breed genoeg voor gemotoriseerd verkeer. Er zullen na de aanpassingen wel meer en vaker auto's passeren dan nu het geval is. Op dit moment is dat maar zeer zelden, na de aanpassing zal er voor 17 recreatiewoningen verkeer gaan passeren. Twee keer per week is er een piek in de verkeersbewegingen te verwachten, op de wisseldagen van de vakantiewoningen. Aan het einde van de route zal de route de Houtvaart oversteken door middel van een nieuw aan te leggen dam met duiker. In figuur 1 is een schets van het plangebied te zien.

Aangezien het hier een ruimtelijke ingreep betreft, is ten behoeve van een bestemmingsplanwijziging, een toetsing aan de Flora- en faunawet een vereiste. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn via een korte ecologische beoordeling, een quick scan, getoetst aan de bepalingen van de Flora- en faunawet. In deze rapportage wordt verslag gedaan van de resultaten van deze beoordeling, waarbij adviezen zijn geformuleerd hoe te handelen conform de bepalingen in de Flora- en faunawet.

Figuur 1. Schets van het plangebied. De lila lijn geeft de beoordeelde route door het bos weer.

1.2 Ligging en karakteristiek

Het plangebied bevindt zich ten noorden van het dorpje Sint Nicolaasga en ligt op de hoek tussen twee provinciale wegen, de Langwarderdyk en Huisterheide. Het plangebied waar de route doorheen loopt is te karakteriseren als gemengd bos, voornamelijk bestaande uit soorten

als zomereik, beuk, grove den en lariks. De bodem is zandig en vrij vochtig, te zien aan de vele watervoerende rabatten is het bos. Ook wordt het reeds veelvuldig gebruikt door recreanten zoals wandelaars en ruiters. De dam met duiker wordt aangelegd in de Houtvaart. Dit is een relatief brede vaart van ongeveer acht meter, die geschikt is voor pleziervaart.

1.3 Opzet

In opdracht van Entergraven is door Bureau FaunaX, op basis van een veldbezoek, bureaustudie en ecologisch inzicht, een beschouwing opgesteld over de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten en habitats binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. Op woensdag 6 maart 2013 is deze ecologische beoordeling in de vorm van een quick scan uitgevoerd. Daarbij is onderzocht of zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde plant- of diersoorten bevinden of hiervoor geschikte biotopen of habitats. Het onderzoek is uitgevoerd door het plangebied visueel te inspecteren op geschikte habitats voor of aanwijzingen van beschermde soorten.

Deze ecologische beoordeling geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Komen er binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet voor?
2. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
3. Voor welke soorten en habitats wordt de wet mogelijk overtreden en hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
4. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkómen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 5.

De onderhavige ecologische beoordeling is uitgevoerd volgens het principe 'zorgvuldig handelen' (zie Bijlage).

2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden, natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming valt onder de Flora- en faunawet (zie bijlage).

2.1 Natuurbeschermingswet

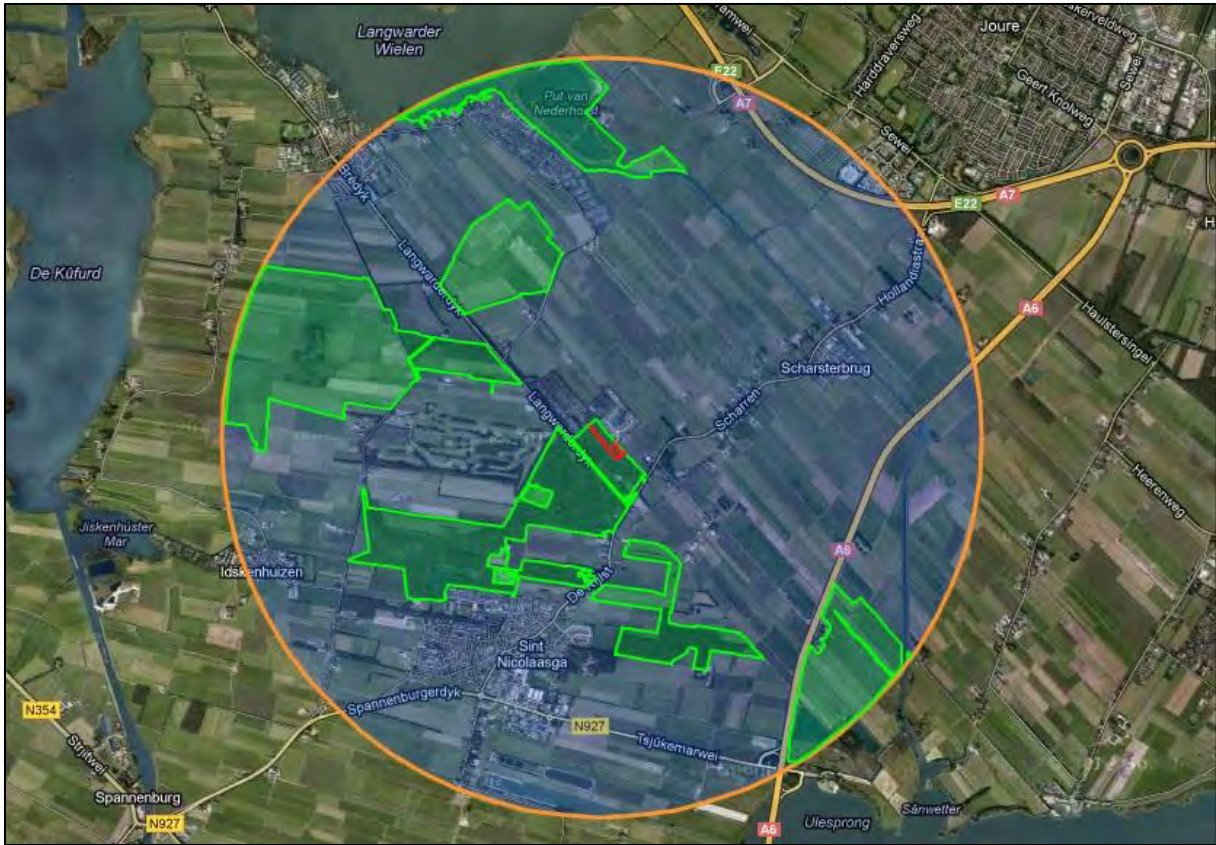
De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrictlijngebieden) is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval dat de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is/wordt aangewezen.

Het plangebied ligt niet in de directe nabijheid van een Natura 2000-gebied. Op een afstand van ruim acht kilometer bevindt zich het gebied "Oudegaasterbrekken en Fluessen en omgeving". De werkzaamheden zijn echter zodanig van aard en liggen op voldoende afstand van het gebied dat negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet is derhalve niet aan de orde.

2.2 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

De route ligt binnen de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur. Er zal geen EHS-oppervlak worden verwijderd, aangezien er geen bomen gekapt gaan worden. Er wordt verwacht dat een toetsing aan de EHS niet noodzakelijk is, aangezien er geen oppervlak verdwijnt. Echter, om hier zekerheid over te verkrijgen wordt aangeraden contact op te nemen met de Provincie Fryslân.

Figuur 2. EHS-begrenzings in de omgeving van het plangebied. De route is met de rode lijn bij benadering weergegeven en ligt dus binnen de begrenzing.

3. RESULTATEN QUICKSCAN FLORA- EN FAUNAWET

3.1 Flora

Het plangebied bevindt zich in het biotoop gemengd bos, met voornamelijk soorten als zomereik, beuk, berk, grove den en lariks. Op de bosbodem bevinden zich voornamelijk bossoorten zoals adelaarsvaren en braam. Gezien de aangetroffen habitat worden geen beschermde plantensoorten verwacht binnen het plangebied.

Beschermde flora werd binnen het plangebied niet aangetroffen en wordt ook niet verwacht.

3.2 Fauna

Op basis van de biotoop en ecologische expertise is een inschatting gemaakt met betrekking tot het (mogelijk) voorkomen van beschermde diersoorten. In het plangebied worden enkele beschermde soorten verwacht.

3.2.1 Vogels

Tijdens het veldbezoek werd een grote reigerkolonie aangetroffen, waarvan het aantal wordt geschat op ongeveer de 20 á 30 nesten. Het veldbezoek werd gebracht in de broedtijd van de blauwe reiger, zodat er veel activiteit rond de nesten zichtbaar was. Onder veel van de nesten werden verse uitwerpselen en braakballen aangetroffen. Voor zover te zien was is de kolonie gezond en goed in gebruik. De kolonie bevindt zich, vooral aan de noordzijde, op korte afstand van de route. De locatie is bij benadering weergegeven in figuur 3.

Figuur 3. Locatie van de reigerkolonie, bij benadering weergegeven met de oranje vlek.

Verder werden er meerdere vogelsoorten in het plangebied waargenomen, zoals grote bonte specht, houtduif, pimpel- en koolmees, roodborst, boomklever en -kruiper en gaai. Al deze

soorten en ook nog andere kunnen in de directe omgeving van het pad tot broeden komen. Hiervoor kan het lage struweel van bijvoorbeeld de braamstruiken worden gebruikt, maar ook de boomkruinen.

3.2.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Er zijn langs de route geen holtes in de bomen aangetroffen die geschikt zouden kunnen zijn als vleermuisverblijfplaats. Wel is het mogelijk dat de omgeving wordt gebruikt als foerageergebied. Tevens is het mogelijk dat de vaart in gebruik is als vliegroute door de meervleermuis en/of watervleermuis.

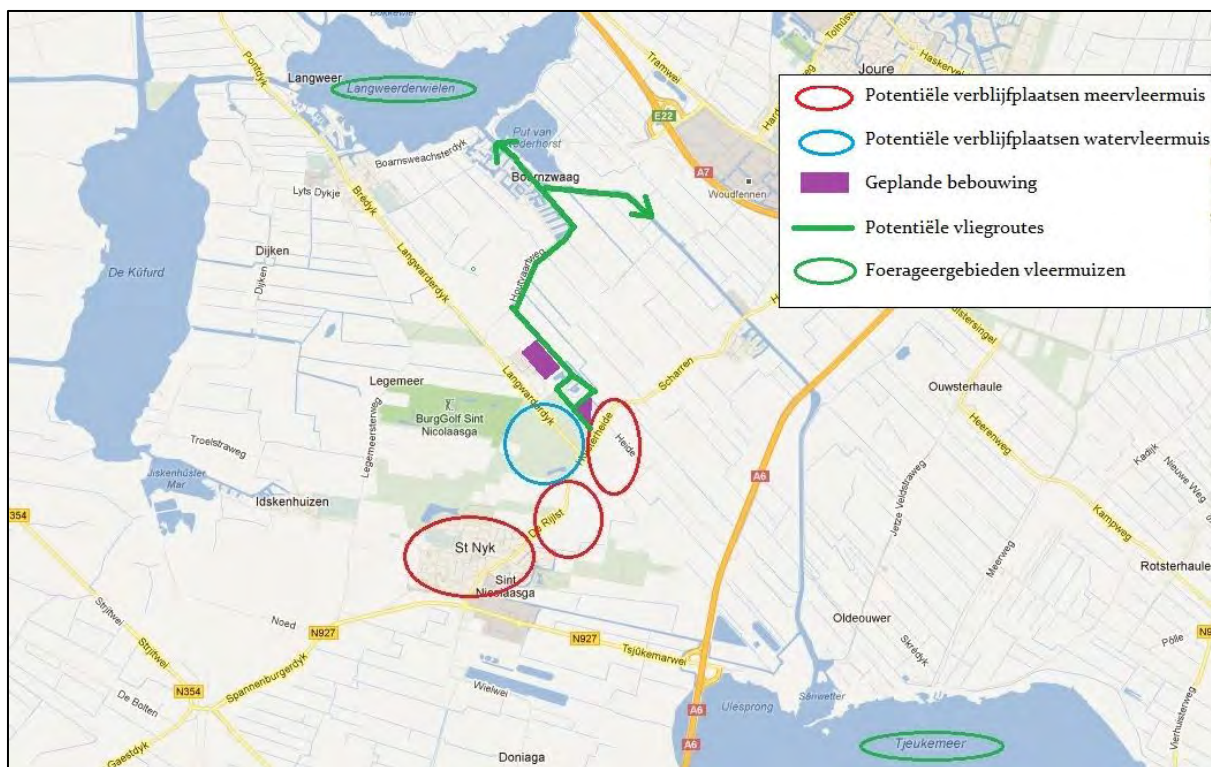
In februari 2012 is door Bureau FaunaX, in opdracht van Tadema Project, een ecologische beoordeling uitgevoerd in het kader van de uitbreiding van het recreatiepark (de Boer & de Boer, 2012). Hieruit kwam reeds naar voren dat de Houtvaart, het kanaal waarin de dam met duiker zal worden aangelegd, mogelijk geschikt is als vliegroute.

Het Friese merengebied is bekend als een gebied waar de zeldzame en zwaar beschermde meervleermuis veel voorkomt. Tevens komt ook de watervleermuis hier veel voor. Deze soort is weliswaar minder zeldzaam, maar even zwaar beschermd als de meervleermuis. Beide soorten maken gebruik van brede vaarten en kanalen om zich te verplaatsen tussen foerageergebieden onderling en tussen foerageergebieden en verblijfplaatsen. De foerageergebieden bevinden zich voornamelijk boven brede watergangen en (de oeverzones van) meren.

De Houtvaart loopt dood tegen de weg Huisterheide aan. In tegenovergestelde richting staat het direct in verbinding met de Scharster Rijn, het kanaal dat de Langweerderwielen verbindt met het Tjeukemeer. In de directe omgeving van het eindpunt van de Houtvaart bevinden zich woningen, boerderijen en het dorp St. Nicolaasga. Dit zijn allemaal potentiële verblijfplaatsen voor de meervleermuis. In het bosperceel waar de route half verhard zal worden, is het goed mogelijk dat zich boomholtes bevinden die in gebruik kunnen zijn door watervleermuizen. Als het zo is dat er zich verblijfplaatsen bevinden, dan is het zeer waarschijnlijk dat de Houtvaart gebruikt wordt als vaste vliegroute tussen de verblijfplaatsen en de foerageergebieden. Daarmee zou de Houtvaart van essentieel belang zijn voor de instandhouding van de verblijfplaats(en) en daarmee even zwaar beschermd zijn als de verblijfplaatsen zelf.

Indien de gebruikelijke vliegroute wordt onderbroken door een dam kan dat ervoor zorgen dat de vleermuizen, die zeer laag over het water vliegen, verstoord worden op hun route. Dit versturende effect wordt versterkt indien op de dam ook verlichting wordt aangebracht. Er wordt echter verwacht dat de vleermuizen gemakkelijk een alternatieve route kunnen kiezen via de noordoostzijde van het recreatiepark waar de vaart ook langsloopt. Een voorwaarde hiervoor is wel dat deze route niet verlicht is, omdat deze in dat geval door de vleermuizen niet bruikbaar is.

Eén en ander in inzichtelijk gemaakt op de kaart van figuur 4.

Figuur 4. Potentiële situatie m.b.t. vleermuizen in verband met lichtuitstraling op de Houtvaart. Voor uitleg zie tekst.

Waterspitsmuis

De zwaar beschermde waterspitsmuis is bekend uit de omgeving van het plangebied en maakt gebruik van helder water met voldoende onderwater- en oeverbegroeiing. De Houtvaart voldoet ter hoogte van de locatie van de te plaatsen dam niet aan deze eisen. Er wordt niet verwacht dat de habitat ter hoogte van de damlocatie geschikt is voor de waterspitsmuis.

Das

In het zandige deel langs de oever van de Houtvaart werden prenten (pootafdrukken) van een das aangetroffen. De soort is bekend uit de omgeving. Er wordt echter niet verwacht dat deze in de directe omgeving van de route zijn vaste verblijfplaats heeft in de vorm van een burcht. De bosbodem is veel te nat, wat te zien is aan de watervoerende rabatten. Dassen hebben een droge bodem nodig om burchten in te kunnen graven die niet onder water lopen. Ze kunnen grote afstanden afleggen op hun foerageertochten; zo kunnen ze tussen de 1 en 4 kilometer per nacht afleggen. Het exemplaar dat zijn prenten heeft achter gelaten was naar verwachting op een dergelijke foerageertocht en heeft zijn vaste verblijfplaats op grotere afstand van het plangebied.

Overige soorten

Verder kunnen rond het plangebied meerdere soorten zoogdieren voorkomen. Er werden uitwerpselen en prenten van reeën aangetroffen en er bevinden zich op de bosbodem waarschijnlijk soorten als bosmuis, rosse woelmuis, huisspitsmuis en bosspitsmuis. Alle hierboven genoemde soorten zijn opgenomen op tabel 1 van de Flora- en faunawet. Voor schade aan deze soorten geldt een vrijstelling, maar is wel de zorgplicht van kracht. Wat dat inhoudt wordt verder behandeld in paragraaf 4.2.

3.2.3 Amfibieën

Op de bosbodem, onder struiken en planten kunnen soorten overwinteren als gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander. De vaart kan ook in gebruik zijn door de bovenstaande soorten en de bastaardkikker als voortplantingsbiotoop.

3.2.4 Reptielen

Er worden geen reptielen binnen het plangebied verwacht. Het ligt net buiten het bekende verspreidingsgebied van de ringslang en het biedt daarvoor ook geen geschikt biotoop. Andere reptielensoorten komen niet in de nabijheid van het plangebied voor.

3.2.5 Vissen

De Houtvaart is geschikt voor de kleine (tabel 2, Ff-wet) en grote modderkruiper (tabel 3, Ff-wet) en bittervoorn (tabel 3, Ff-wet). De planlocatie bevindt zich binnen het verspreidingsgebied van deze drie beschermde soorten.

De rabatten in het bos zijn niet geschikt voor vissen. Deze vallen periodiek droog en er bevindt zich geen watervegetatie in.

3.2.6 Ongewervelden

Er worden geen beschermde ongewervelden verwacht in de directe omgeving van de planlocatie. Hiervoor is geen geschikt habitat aanwezig.

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus (voor betekenis zie bijlage) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en de geplande ontwikkeling mogelijk van negatieve invloed is.

Soortgroep	Soort	Aanwezig	Potentieel voorkomend	T 1	T 2	T 3	Nader onderzoek
Broedvogels	Blauwe reiger(kolonie)	x				x	Nee
	Alle broedvogels		x			x	Nee
Zoogdieren	Vleermuizen (zie § 3.2.2)		x			x	Nee, mits (zie § 4.2)
	Muizen (zie § 3.2.2)		x	x			Nee
Vissen	Kleine modderkruiper		x		x		Nee
	Grote modderkruiper		x			x	Nee
	Bittervoorn		x			x	Nee
Amfibieën	Bruine kikker		x	x			Nee
	Bastaardkikker		x	x			Nee
	Gewone pad		x	x			Nee
	Kleine watersalamander		x	x			Nee

Tabel 1: Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.

Beschermingsstatus Flora- en faunawet: T 1 = Tabel 1; Licht beschermd, T 2 = Tabel 2; Middelzwaar beschermd, T 3 = Tabel 3; Zwaar beschermd

4.2 Conclusies en aanbevelingen

In het plangebied worden zwaar beschermde soorten verwacht. Daarnaast is het plangebied geschikt voor een aantal licht beschermde soorten zoogdieren. Voor deze soorten geldt een vrijstelling, maar is wel de zorgplicht van toepassing.

- *Broedvogels*

Er is een blauwe reigerkolonie direct naast de route aangetroffen. Een reigerkolonie is niet per definitie jaarrond beschermd. Dit is alleen het geval indien zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. De broedpopulatie van de blauwe reiger in Nederland is op de lange termijn positief, waardoor dat niet geldt. Tevens wordt niet verwacht dat een lichte verhoging van het aantal verkeersbewegingen negatieve effecten op de bestaande kolonie heeft. Wel is het van belang dat de aanleg van het halfverharde pad buiten het broedseizoen plaatsvindt. De blauwe reiger is een vroege broeder die al half januari begint. Het broedseizoen van deze vogel loopt tot en met juni.

Alle overige broedvogels zijn in Nederland tijdens de broedtijd beschermd; hun nesten en legfels mogen niet worden verstoord of vernield. Door te werken buiten het broedseizoen kan voorkomen worden dat dit gebeurt. Echter, indien blijkt dat er een vogel aan het broeden is, ook buiten het broedseizoen, dan moet worden gewacht totdat deze hiermee klaar is en uit eigen beweging is vertrokken. Het broedseizoen begint op deze locatie vanwege de reigers vroeg, half januari, en eindigt vanwege andere broedvogelsoorten rond eind juli. In deze periode is het niet toegestaan de werkzaamheden te starten.

- *Vleermuizen*

Alle vleermuissoorten en hun vaste verblijfplaatsen zijn zwaar beschermd (tabel 3), alsmede het functionele leefgebied dat de vaste verblijfplaatsen in stand houdt, zoals bepaalde vliegroutes of de directe omgeving van een verblijfplaats. Indien de alternatieve route langs de noordkant van het recreatiepark niet verlicht is, kan deze gemakkelijk door de vleermuizen worden gekozen, als de dam een obstakel blijkt te zijn. Zodoende is de vaart op de locatie van de te plaatsen dam geen essentieel onderdeel van de functionele leefomgeving. Als de route via de noordzijde wel verlicht is, is dat wel het geval en dient er een nader onderzoek plaats te vinden.

- *Vissen*

Het voorkomen van enkele beschermde soorten kan niet worden uitgesloten. Echter, de aard van de ingreep (aanleg dam) is zodanig dat geen schade wordt verwacht aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten. Een nader onderzoek is niet noodzakelijk

- *Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht*

Er wordt een aantal licht beschermde zoogdieren en amfibieën verwacht in het plangebied. Voor schade aan licht beschermde soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht (zie Bijlage) van de Ff-wet schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden vegetatie kort af te maaien zodat dekking verdwijnt en zij zo bewogen worden ergens anders hun heil te zoeken.

- Broedvogels (incl blauwe reigers): Werken buiten het broedseizoen. Dit loopt hier van half januari tot en met juli.
- Vleermuizen: Uitsluitend nader onderzoek indien noordzijde vliegroute verlicht is.
- Overige licht beschermde soorten: Naleven zorgplicht.

5. BRONNEN EN LITERATUUR

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur.
Vleermuisprotocol 2012, 24 februari 2012. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en
www.netwerkgroenebureaus.nl

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.vleermuizenindestad.nl

www.hetInvloket.nl

www.synbiosis.alterra.nl

6. BIJLAGE I DE FLORA- EN FAUNAWET

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming vastgelegd. Hiermee is ook de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De volgende wetsartikelen- en bepalingen uit deze wet zijn, in het onderhavige geval, relevant:

6.1 Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 2) houdt in dat eenieder dient te voorkomen dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen heeft voor alle in het wild levende planten en dieren. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden. De zorgplicht geldt altijd en overal, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

6.2 Verbodsbepalingen

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
 - Artikel 9 tot en met 12 verbieden het doden, verontrusten, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren, dan wel het beschadigen, vernielen, uithalen of verstoren van hun nesten, holen of andere voortplantings-, vaste rust- of verblijfplaatsen.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

6.3 Omgaan met beschermde soorten

Op 23 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 van de Flora- en faunawet in van kracht geworden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in **drie beschermingscategorieën** (Tabellen 1,2 en 3). **Vogels** vallen hierbuiten en worden apart behandeld. Deze nieuwe indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de beschermde soorten in Nederland, waarbij ook beschermde soorten van de Europese Habitatrictlijn zijn ingepast. Het betreft de volgende beschermingscategorieën ingedeeld in drie tabellen:

1. Tabel 1: Licht beschermde soorten:	vrijstelling
2. Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten:	gedragscode
3. Tabel 3: Zwaar beschermde soorten:	ontheffing

Tabel 1-soorten: Dit betreft een aantal licht beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht. Voor schade aan deze soorten geldt op voorhand een *vrijstelling*, mits bij ingrepen sprake is van bestendig beheer- en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als dit niet het geval is, moet er alsnog een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (de lichte toets).

Tabel 2 –soorten: Beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar moet worden gewerkt volgens een door de minister van LNV goedgekeurde *gedragscode*. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet *aantoonbaar* volgens de *gedragscode* worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden.

N.B. Als er nog geen gedragscode is of niet volgens een gedragscode gewerkt kan worden, moet bij overtreding van de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet alsnog een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan dient plaats te vinden, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dit inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied noodzakelijk is.

Tabel 3-soorten: Dit betreft de meest zwaar beschermde soorten (waaronder soorten die vermeld zijn in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn). Een ontheffingsaanvraag voor eventuele schade aan deze soorten wordt getoetst via een zogenaamde 'uitgebreide toets' aan drie criteria. Voor het verkrijgen van een *ontheffing* moet aan alle drie de criteria worden voldaan.

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang
- 2) er is geen alternatief voor de ingreep
- 3) de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

6.4 Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Voor vogels geldt een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Een vrijstelling hiervoor is alleen mogelijk als een gedragscode wordt toegepast. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden, aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. Bepaalde nesten waarvan de meerjarig gebruik wordt gemaakt vallen buiten deze gedragscode en zijn jaarrond beschermd. Voor lijst van vogelsoorten waarvan het nest het gehele jaar beschermd is, zie "Aangepaste lijst jaarrond beschermde nesten" van Dienst Regelingen (28 augustus 2009).

6.5 Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen (artikelen 2b, 2c, 2d en 16 c AMvB) is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd en gaat een stapje verder dan de zorgplicht. Niet zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep voor gevolgen kan hebben. Een initiatiefnemer moet altijd vooraf inventariseren welke beschermde (niet vrijgestelde) soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep wordt gepland. Ook moet de initiatiefnemer in redelijkheid alles doen of juist laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk beperken, dat de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. Een belangrijke eerste stap daartoe is bijvoorbeeld een juiste planning van de werkzaamheden, om te voorkomen dat dieren in de voortplantingstijd verstoord worden.